

Barbara Bartnicka

Tokijscy poloniści

Biuletyn Polonistyczny 22/4 (74), 108-111

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

2. "Panorama Polska" 1978, nr 4, 9, 11 (trzy artykuły popularnonaukowe o życiu kulturalnym Polonii na południu Francji).

W druku:

3. Powiastka dla ludu. (Z badań nad literaturą "trzecią" okresu pozytywizmu), w pracy zbiorowej "Z problemów literatury pozytywizmu" pod red. J. Kulczyckiej-Saloni i E. Jankowskiego.
4. "Panorama Polska" (dwa artykuły).

W przygotowaniu:

5. Formy literatury dla ludu drugiej połowy XIX w. (rozprawa habilitacyjna).
6. Listy pisarzy polskich drugiej połowy XIX wieku w Bibliotece Polskiej w Paryżu (artykuł).
7. Język polski i polonistyka w południowej Francji (artykuł).
8. Polacy w południowej Francji (książka).

Dr Kazimierz Chruściński
lektor języka polskiego

TOKIJSZY POLONIŚCI

Przez sześć miesięcy – od października 1978 do marca 1979 r. – na zaproszenie Japan Society for the Promotion of Science, przebywałam w Tokio, gdzie prowadziłam konwersatoria i wykłady z historii języka polskiego i składni polskiej na słowiańskim tle porównawczym – dla tokijskich polonistów i slawistów.

W Tokio nie istnieje polonistyka jako wydzielony kierunek studiów, są tam jednak wyspecjalizowani poloniści, którzy kształcą się w katedrach slawistyki na wielu uniwersytetach japońskich, przyjeżdżają do Polski na studia i staże naukowe, a po studiach popularyzują w swoim kraju wiedzę o Polsce – przede wszystkim jako tłumacze literatury polskiej, a także jako publicyści.

W czasie pobytu w Tokio miałam możliwość bliżej poznać na tamtejszym Uniwersytecie zarówno polonistów, jak slawistów z Katedry Języ-

ków i Literatur Słowiańskich, kierowanej przez prof. Junichi Sato, historyka języka rosyjskiego i bułgarskiego.

Żywe zainteresowanie historią języka polskiego i jego budową gramatyczną przejawiają w tym zespole nie tylko poloniści, lecz także slawiści, jak wspomniany wyżej prof. Junichi Sato, prof. Shigeo Kurihara – serbokroata i rusycysta, prof. Atsushi Naono – rumunista i slawista, prof. Eiichi Chino – bohemista, prof. Tatsuya Moriyasu – rusycysta. Prowadzonymi tu pracami kieruje prof. Schoichi Kimura, przewodniczący Japońskiego Komitetu Slawistów, zasłużony badacz i tłumacz nie tylko literatury rosyjskiej, lecz i polskiej, który potrafił przekazać uczniom własne zainteresowania polonistyczne. Przełożył on m.in. opowiadania obozowe Tadeusza Borowskiego, nowele Jarosława Iwaszkiewicza i Kazimierza Brandysa, a obecnie, wraz z zespołem, kończy prace redakcyjne nad pierwszym w historii słownikiem polsko-japońskim, liczącym 20 000 haseł.

W pracach tych uczestniczy też prof. Shozo Yoshigami, wykładowca języka i literatury polskiej na Uniwersytecie Tokijskim, a także tłumacz, mający w swym dorobku wiele przekładów z literatury pięknej, m.in. Jerzego Broszkiewicza "Opowieści o Chopinie", Stanisława Lema "Powrotu z gwiazd", nowel Jarosława Iwaszkiewicza. Przygotował do druku nowy przekład "Quo vadis?" Henryka Sienkiewicza, a obecnie pracuje nad tomem wyboru polskiej noweli klasycznej i współczesnej. Planuje też opracowanie podręcznika historii literatury polskiej i jest autorem podręcznika języka polskiego oraz rozmówek polsko-japońskich. Jego małżonka, pani Risako Uchida, jest tłumaczką polskiej literatury dziecięcej: przełożyła utwory Kerna, Brzechwy, Ficowskiego, Szelburg-Zarembiny i innych pisarzy polskich.

Na prowadzone przeze mnie zajęcia uczęszczają – oprócz członków zespołu Katedry i grupy doktorantów – także osoby "z miasta", tzn. poloniści, którzy studia już ukończyli, a teraz zajmują się bądź pracą tłumacza literatury polskiej, bądź też nauczaniem języka polskiego w innych instytucjach naukowych.

Znajomość języka polskiego w Tokio szerzą: Tetsushiro Ishii, który wyklada język polski i rosyjski na Uniwersytecie Języków Obcych, i Te-

rumitsu Shindo, prowadzący lektorat języka polskiego w Instytucie im. Majakowskiego. Obaj studiowali na Uniwersytecie Warszawskim.

Duże osiągnięcia w pracy przekładowej ma też Masatoshi Kohara, absolwent polonistyki na UW, który przetłumaczył na język japoński Tadeusza Konwickiego "Zwierzoczekoupiór", Bogdana Wojdowskiego "Chleb rzucony umarłym", Henryka Panasa "Według Judasza", opowiadania Wojciecha Żukrowskiego "Lotna" i "W kamieniołomach". Obecnie pracuje nad przekładem Stefana Żeromskiego "Rozdziobią nas kruki, wrony" oraz "Dymu" Marii Konopnickiej. Niedawno ukazał się również tom przetłumaczonych przez niego artykułów o Polsce współczesnej pióra kilku polskich publicystów.

Pani Michi Tsukada, która pracuje nad przekładem nowel Bolesława Prusa i Leszka Proroka, przygotowuje też przekład na język japoński libretta opery Stanisława Moniuszki "Straszny dwór" - w związku z planowanymi występami warszawskiego Teatru Wielkiego przed tokijską publicznością.

Wśród osób nie związanych z Uniwersytetem Tokijskim, ale interesujących się Polską, spotkałam malarza Shohachi Takato i zwiedzałam jego wystawę obrazów, na której zobaczyłam m.in. cykl ilustrujący "Krucjatę dziecięcą" Bertolta Brechta. Szczególnie przejmującą dla mnie wymowę miał obraz przedstawiający porzucony czołg, na którym dzieci napisały najpiękniejsze słowa. Te słowa japoński malarz napisał na swoim obrazie po polsku: pokój, ojciec, matka, człowiek, maj, kwiat, Polska, dusza, wracać. Obrazy te posłużyły za ilustracje do książkowego wydania wiersza Brechta w wydawnictwie dla dzieci.

W japońskich wydawnictwach panuje zwyczaj opatrywania książek wyczerpującym komentarzem. Tak więc, ilekroć na półkach księgarskich w Japonii ukazuje się nowa pozycja przekładów z literatury polskiej, japoński czytelnik ma okazję poznać realia polskiego życia współczesnego, wydarzenia z historii Polski itp. oraz otrzymać podstawowe informacje o polskiej kulturze, o życiu i twórczości naszych pisarzy.

Jak dotychczas, szerszemu ogółowi w Japonii znane są nazwiska sławnych Polaków: Kopernika, Marii Curie-Skłodowskiej, a przede wszystkim Chopina, ze współczesnych zaś - Wajdy i Pendereckiego.

Wydaje mi się, że mentalności Japończyków – głęboko przywiązanych do własnej tradycji narodowej i obyczajów ludowych, a równocześnie zakochanych w romantycznej muzyce Chopina – liczne elementy polskiej tradycji kulturalnej, od przedchrześcijańskich jeszcze zwyczajów związanych z pogańskim kultem przyrody, poprzez szlachecki kult honoru, po romantyczne porywy nowszych okresów naszej historii, mogą stać się bliskie i zrozumiałe dzięki pracy naszych przyjaciół – japońskich polonistów.

Doc. dr hab. Barbara Bartnicka

POLONISTYKA JUGOSŁOWIAŃSKA (LJUBLJANA)

Na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu im. Kardelja w Ljublanie istnieje lektorat języka polskiego tzw. "kolejności C", tzn. taki, na którym polonistyka traktowana jest jako przedmiot uzupełniający główne kierunki studiów. Polonistyki w pełnym sensie tego słowa nie ma, i być nie może, choćby ze względu na brak na nią zapotrzebowania społecznego. Wielu Słoweńców, a także obywateli pochodzenia polskiego, bez specjalnego przygotowania uniwersyteckiego tłumaczy teksty fachowe i literackie.

Struktura studiów wygląda tu nieco inaczej niż u nas, ponieważ – poza stosunkowo nielicznymi studentami "jednopredmiotowymi", studiującymi np. słowenistykę – wpisuje się do indeksu dwa kierunki studiów: główny (A) i poboczny (B). Układy mogą być różne, z tym że zależnie od kierunku studiów, nb. nie zawsze wyłącznie filologicznych, student może wybierać lektorat z języków: czeskiego, polskiego, rosyjskiego lub innego, którego uczy się przez dwa lata.

Studenci wybierający język polski rekrutują się tradycyjnie ze slawistyki i etnologii, choć zdarzają się też przypadki zainteresowania filologiami zachodnimi, a także pozahumanistycznymi kierunkami studiów (matematyka, geologia itp.). W zależności od tego, co dany student studiuje, wybiera on albo lektorat (2 godz. tygodniowo), prowadzony przez lektora polskiego – dotyczy to głównie etnologów, albo wykłady i ćwiczenia